

Izhaja:
vsako sredo popoldne
in soboto zjutraj.
Stane za celo leto 15 L.
• pol leta 8 L.
• četrt leta 4 L.
Za inozemstvo celo
leto 35 L.
Na naročila brez do-
poslane naročnine se
ne moremo ozirati.
Odgovorni urednik:
Polde Kemperle.

GORIŠKA STRAŽA

Št. 67

V Gorici, v soboto 22. avgusta 1925. Leto VIII.

a pisma se
ajo. Oglasi
o po dogo-
plačajo v na-
izdaja kon-
rcij
! STRAŽE
užne tiskarne
Riva Piazzut-
št. 18.

Uprava in uredništvo:
ulica Mameli št. 5.
— (prej Scuole). —

Dva vzgleda.

Prosvetno ministrstvo v Jugoslaviji je z odlokom od 18. junija t. l. izdalo naredbo, ki se tiče ustanovitve sporednih (paralelnih) razredov na ljudskih šolah za neslovanske učence. Odredba določa, da se morajo na vseh ljudskih šolah države pri onih razredih, ki imajo več kakor 30 učencev-Neslovancev otvoriti sporednice, v katerih je učni jezik materinski jezik otrok. Če je v kakem razredu manj kakor 30, na celi šoli pa več kakor 30 neslovanskih otrok, se lahko združita dva ali več razredov. V enem oddelku pa ne sme biti več kakor 50 učencev. Neslovanski starši morajo napraviti zapisnik vseh šoloobiskujočih učencev in učenk ter pri zadostnem številu vložiti na ministrstvo prosvete prošnjo za odprtitev pripadajočih sporednic.

Nemški listi v Jugoslaviji ta odlok seveda z veseljem pozdravljajo in ugotavljajo, da imajo Nemci po njem pravico do nemške ljudske šole v vseh onih krajih, kjer je več kakor 30 nemških šolskih otrok.

Tako je v Jugoslaviji, katero tudi nekateri italijanski listi radi slikajo in mažejo kot deželo nekulture, nasilja in barbarstva. Svojim neslovanskim državljanom, katerim je mogoče takoj po preobratu stopila nekoliko preostro na prste, vrača sedaj njihove človeške in naravne pravice.

In pri nas?

Še malo časa in Jugoslovani v Italiji ne bomo imeli nobene ljudske šole z našim maternim jezikom več. Če so Jugoslovani takoj po zgraditvi svoje mlade države bili nekoliko trdi s svojimi nemškimi in mažarskimi so-državljanji, je razumljivo. Pomislimo samo na križev pot, ki so ga stoletja hodili v bivši Avstriji pod nemško-mažarskim bičem. Nič čudnega, če jim je ob osvoboditvi zaplula kri in so stopili z nekoliko bolj trdim korakom. Toda sedaj se vračajo k plemeniti razsodnosti in spoštovanju človeškega dostojanstva. Nerazumljivo pa je postopanje italijanskih oblastnikov z nami. Ko so prišli k nam so nam obljubili in zagotovili svobodno narodno življenje, na šolskem polju posebej še več kakor smo že imeli. V rešnici bo pa kmalu tako kakor je svojčas zbadljivo rekli bivši minister Casati našima poslancema, da imamo vendar pravico govoriti svoj jezik v gostilnah in na cestah.

Zaključkov ne bomo delali. Naj si jih napravi vsak sam.

V zadnjem času se je ustanovilo v vsaki državi eno ali več društev, ki imajo namen pospeševati in podpirati delo »Zveze narodov«. Vsako teh društev se imenuje »Društvo za zvezo narodov«. Ustanovili so jih po državah, kjer je več narodnosti, večine in manjšine. Tudi goriški Slovenci smo ustanovili tako društvo, ki ga navadno imenujejo z mednarodnim izrazom: liga. Pred kratkim se je vršil v Varšavi kongres teh društev ali lig. Na tem zborovanju, kjer so bili zastopani skoro vsi narodi, je govoril tudi nemški poslanec v češko-slovaškem parlamentu dr. Medinger. On je voditelj Nemcev na Češkem in se je v svojem govoru dotaknil tudi manjšinskega vprašanja. Izvajal je med drugim:

»Nepopolnost varstva manjšin priznavajo danes že odlični zastopniki večinskih narodov. Rumunska liga je med kongresom izrazila dobro misel, ko je povabila bolgarsko ligo v Dobrudžo. Mi bi bili srečni, če bi polj-

ška, češka in jugoslovanska liga povabile nepristranske lige, ki naj bi proučile položaj manjšin; švicarska liga bi n. pr. lahko obiskala Južno Tirolsko in primerjala, kako se postopajo z Italijani v Švici in z Nemci v Italiji. To bi bilo za našo zvezo najbrže koristnejše delo kot marsikaka razprava o paragrafi in resolucijah, ki se potem ne izvedejo. Če bi kak narod odklonil obisk nepristranskih lig, bi s tem dokazal zelo slabo vest.«

Kaj se godi po svetu?

Politični dogodki v Jugoslaviji ne obetajo še, da bi se mlada država mogla okrepiti in dobiti krepko besedo v družbi sosednjih držav. Večkrat smo že razmotrivali na tem mestu o vzrokih. Kažejo se sicer že obrisi bratske vzajemnosti in sporazuma, a pravne daritve ne bo še pojutranjem.

Vse bolj razveseljav pa je pogled v naravno bogastvo Jugoslavije. Bogata narava je pa temelj politične moči vsake države. V pametni izrabi in uporabi vsega kar nudi priroda, v modrem in poštenem gospodarjenju je skrita moč mlade Jugoslavije.

Skriti zakladi.

Temelj države je in bo ostala zemlja. Rodi in počiva in zopet rodi tistemu, ki jo z ljubeznijo neguje. Države, ki so navezane izključno le na kapital in denar naložen po jeklenih blagajnah v bankah, so kakor drevo, ki ima polne veje sadja, a je gniloba začela razjedati deblo pri tleh.

Temni gozdovi in šume v Bosni, južnem delu Srbije in v Sloveniji in na Hrvaškem; sočni pašniki, koder se pasejo velikanske črede živine; valovita žitna polja v Bački, Banatu, Sremu, Vojvodini, Mačvi in drugod.

Skoro po vsej državi od Save v Sloveniji do skrajnega roba države teče sporedno z bregovi zemeljska plast, ki skriva v sebi bogato žilo rudnin. Pridne roke se gibljejo in jemljejo vse to ogromno bogastvo iz naročja matere zemlje.

V mestih in trgih posebno v Sloveniji so doma marljivi obrtniki; pa tudi moderne tovarne, ki predelujejo surovine vstajajo iz tal skoro vsak dan.

Ob jadranski obali pa spušča svoje mreže ribič in gromadi kupe rib na obrežju.

Vse to so skriti zakladi, ki jih je treba le najti ter dvigniti. Ti so vir moči in narodovega blagostanja.

Morje-pljuča narodov.

Morje je rodilo pravo kulturo. Iz morja se je rodilo bogastvo in moč pomorskih narodov. Feničani in Grki, Kartażani in Rimljani, Portugalci in Holandci v srednjem veku, Angleži in Amerikanci v novem, se morajo zahvaliti za to, kar so bili in kar so le morju. Kar da zemlja je treba razdeliti, zamenjavati, razprodati. To je pa lahko za narode ob morju. Države sredi kopnega rabijo sosede za posrednike in velik del dobička se izgubi. Zato je morje nekak dihalni organ za narode, ki ima v izobilju prirodnega bogastva.

Na vrata Jugoslavije pljuskuje temnomodri valovi Jadrana, a vrata so bila zaklenjena. Vsa dolga dalmatinska obala ima le majhna, za veliko trgovino brezpomembna pristanišča. Krasna naravna luka pred Splitom pa ni bila za rabo, ker kršne Dinarske

Pridružujemo se popolnoma tej zadnji misli znanega nemškega politika in samo želimo, da bi se izvršil predlog o medsebojnih obiskih. Saj ta predlog jasno priča, kako je pri mnogih narodih visoko razvit čut za naravno pravičnost in kako živi v njih hrepenenje po poštenem sožitju. Dvomimo pa, da bi mi pričakali obisk kake nepristranske lige. Bojimo se zelo, da pri naših italijanskih so-državljanjih, pri katerih dobri zgledi nič ne vlečejo kakor je razvidno iz primere glede šolstva, tudi drugi vzgled ne bo imel uspeha.

Alpe zaslanjajo hrbet. Luka ni imela nobene zveze z zaledjem, železnica pa ni bila vsled mačehovske skrbi nekdanje Avstrije za slovanske narode izpeljana proti savskemu porečju. Ko se je porajala nova država južnih Slovanov je to bridko občutila. Imela je svoje morje, lastno naravno pristanišče, a bilo je zaprto s težkimi zapahi.

Vse kar je dala zemlja, vsa trgovina je morala po drugih poteh k morju. Jugoslovanski les, živino, žito in rude so nakladali na ladje v Trstu, na Reki ali doli v Solumu. Zato je bilo treba pogodb s sosedi, ki so seveda gledali pri tem na svoj dobiček. Pred nedavnim časom podpisane neptunske konvencije so vsebovale za Italijo zelo ugodne pogoje. Trgovina vse severozapadne polovice jugoslovanske države je morala preko Sušaka na Reko ali pa v tržaško pristanišče.

Liška železnica.

Gospodarski krogi so seveda uvideli koliko izgubo morajo utrpeti, ker mora iti blago skozi druge roke. Treba je bilo najti način, kako zvezati lepo splitsko pristanišče z zaledjem. Železnica do Splita je bilo edino sredstvo, da se odpahnejo zapahi splitskega pristanišča, da dobi Jugoslavija prost dostop do morja in da svobodno zaduha s svojimi pljuči.

Že l. 1850. so mislili na Dunaju na to, da bi radi vojaških razlogov zgradili progo od savskega porečja do dalmatinske obali. Čez 23 let je ta misel postala že zakonski načrt. A je vse skupaj kmalu zaspalo. Šele tik pred vojno se je lotila Avstrija te proge, pa je spet vojna pokopala vse načrte.

Koncem preteklega meseca je pa že črdrala prva lokomotiva iz Zagreba v Split po novi »liški« progi.

Z velikimi težavami in žrtvami so premagali trd kraški svet od Ogulina čez skalovito Liko do Splita. In danes ima Jugoslavija odprto »okno v svet«.

DNEVNE VESTI.

Nabori za letnik 1906.

Uradni vojaški list od 14. avgusta 1925. objavlja okrožnico št. 409, ki določuje red za nabore letnika 1906 in daje navodila za novačenje letnika 1906.

Okrožnica je zelo dolga, zato bomo navedli v našem listu samo najvažnejše določbe:

Naborna opravila za 1906. letnik bodo pričela 1. septembra 1925. in končala 5. marca 1926.

Naborni proglašeni bodo morali biti razglašeni v vsaki občini do 15. sept. 1925. V proglaših so navedeni vsi slučaji, radi katerih je dovoljeno zaprositi za skrajšanje vojaške službe. Kdor hoče zaprositi za odlog vojaške službe, (n. pr. zaradi študij, gospo-

Gospodarska tekma.

Pomen nove proge, ki bo povzdignila Split v pravo pristanišče, je za Jugoslavijo očividna. Toda zdaj se zastavi vprašanje, kaj bo z dvema velikima jadranskima lukama, ki nimata svojega zaledja; to sta: Trst in Reka. To vprašanje plaši že dolgo časa italijanske gospodarske in politične kroge. Tržaški poslanci so že večkrat potrkali pri Mussoliniju in mu slikali v temnih barvah propadanje nekdanjega pristanišča Trsta. Znani profesor Susmel na Reki, ki je pa zdaj padel pri snoparjih v nemilost, je ternal, da gine pri Rečanih navdušenje, ker je v pristanišču mrtvo. Zdaj pa se nakrat dvigne sredi jadranske obale nov tekmeč.

Politični dopisnik milanskega »Corriere della Sera« Julij Caprin pravi, da teži južni del jugoslovanske države na Solum, severni pa na Trst in Reko. Teh dveh luk da se ne bo mogla Jugoslavija ogniti vsled gospodarskih razlogov, sicer bi to pomenilo politično kaprico.

Gospodarski krogi obeh sosednjih držav čutijo, da bo začela tekma radi teh pristanišč. Dve skoraj nimata zaledja za seboj, eno pa toliko, da mu skoraj ni kos.

„Mirovna“ ofenziva.

Držav ne ogrožajo le armade in topovi, ampak v še večji meri prometne žile, ki vlečejo nase vso trgovino celih zemljepisno zaokroženih enot.

Našim bravcem smo že podali par točk, da spoznajo važnost novih prometnih potov ne v trgovskem, temveč tudi v gospodarskem pogledu.

Italijanski tisk že opozarja na gospodarsko nevarnost, ki grozi izza jugoslovanskih mej. Pred par dnevi pa je bil natisnjen v tržaškem »Popolo di Trieste« članek pod naslovom »Ofenziva proti Italiji po morskem in železniških poteh.« Tu poroča, da se je ustanovila v Nemčiji velikanska prekomorska paroplovna družba »Transmare«, v katero so se zlele vse nemške paroplovne družbe. Namen pa ji je, da usmeri vso nemško trgovino v Bremen in Hamburg in tako zopet okrepi nemško gospodarstvo. Članek pravi, da bo to v velikansko škodo Trstu in Reki in gospodarski politiki Italije na vzhodu.

Ne maramo razpravljati koliko je resnice na tem. Vsiljuje se pa nam ob teh gospodarskih mirovni ofenzivah držav proti državam ena misel: Kdaj bo človeštvo prišlo do spoznanja, da mora postati občestvo, prešinjeno s pravičnostjo in ljubeznijo, ker le tedaj bodo prenehale vojne in mirovne ofenzive.

darstva ali pa, ker je že en brat pri vojakiht itd) mora vložiti prošnjo na okrajno vojaško oblastvo (Comando del distretto militare) pred nastopom voj. službe. Vsi oni, ki želijo biti prideleni vojaškimi tehničnim oddelkom, ki odgovarjajo njihovim poklicem, morajo predložiti prošnjo in vse dokumente na dan nabora naslovni komisiji.

Revni naborniki imajo pravico dobiti povrnjeno potnino na sedeže nabornih komisiji in nazaj ter prispevek za prehrano. Sedež komisije pa mora biti oddaljen vsaj 20 km.

Naborne komisije nimajo pravice zahtevati od občin, da bi jim prepustila brezplačne prostore za stanovanje in nabore, temveč občina ima

pravico do primerne odškodnine, kakor določajo predpisi.

Naborniki, ki živijo v inozemstvu opravijo svojo naborno dolžnost lahko pri kraljevih diplomatskih ali pa konzularnih zastopnikih do 30. aprila 1926.; lahko pa se predstavijo k naboru tudi pri nabornih svetih v kraljevini do 1. avgusta 1926.

Drugače bodo pozvani pred izredno naborno komisijo, ki bo 2. avgusta 1926.

Pri nabornikih v novih pokrajinah morajo naborne komisije na nabornih listikih in drugih spisih označiti tudi njihov jezik in narodnost. Da ne bo v tem oziru prostovoljnih in neprostovoljnih pomot, naj pazijo naši značajni slovenski fantje.

Dijaška Matica v Trstu.

(Vlaganje prošelj.) Dijaška Matica v Trstu naznanja ponovno, da sprejema prošnje za šolsko leto 1925-26. do všteti 31. avgusta t. l. Vse prošnje brez izjeme morajo biti spisane na obrazcu, katerega je izdalo društvo in ki se dobi pri vseh dijaških društvih in v uradu Dijaške Matice v Trstu, via F. Filzi 10-I. Kdor želi obrazec naravnost iz urada D. M. naj pošlje natančen naslov in naj priloži znamko. Opozarjajo se, da se bodo upoštevale prošnje le onih dijakov, ki bodo nabrali nekaj članov za D. M. Pristopnice dobijo v uradu D. M. in pri vseh dijaških društvih. D. M. pripominja obenem, da morajo biti dijaki, ki so dovršili 17. leto sami člani. V nasprotnem slučaju morajo biti člani njihovi stariši.

(Občni zbor.) III. redni občni zbor društva se bo vršil v nedeljo, dne 6. septembra t. l. ob 10. uri v dvorani D. K. D. pri sv. Jakobu v Trstu.

Okrožnica.

Prezvisešni knezonadškof goriški, upoštevač mnenje nadzorovalnega sveta za disciplino in upravo semenišč, je sklenil iz tehtnih razlogov ukiniti v prihodnjem šolskem letu oba zasebna pripravljalna razreda, priključena knezonadškofijskemu malemu semenišču.

Dokler torej trajajo sedanje juridične razmere, bodo morali dečki, ki bi želeli biti sprejeti v notranjo semeniško gimnazijo, ne samo zadostiti vsem zahtevam, katera določajo kanonične in škofijske konstitucije, ampak tudi dokazati, da so z dobrim vsehovom dovršili javen sprejemni izpit za prvo gimnazijo, kakor določajo nove naredbe za državne srednje šole.

Da se pa da dečkom priložnost pripraviti se za ta sprejemni izpit, je Prezvisešni osebno posredoval pri vodstvu Salezijanskega zavoda in pri vodstvu Alojzijevega v Gorici, da bi odslej ta dva zavoda sprejemala v svoje notranje pripravilavnice učence, ki bi želeli po prenehanju predpisanem izpitu obiskovati notranjo semeniško gimnazijo.

V prihodnjem šolskem letu 1925-26 se odpreta v »Malem semenišču« I. in II. gimnazijski razred; vsako naslednje leto se pa odpre po en višji razred najprej nižje, potem višje

gimnazije in slednjič po en razred klasičnega liceja.

Začasno se lahko sprejmejo v zavod tudi učenci, ki obiskujejo višje razrede državne gimnazije, če odgovarjajo stavljenim pogojem.

Častita duhovščina se naproša, da vzame na znanje te nove odredbe in podučiti v tem smislu stariše, ki bi hoteli izročiti svoje otroke v vzgojo naši semeniški gimnaziji.

Zrelostni izpiti v Vidmu.

Izmed 33 rednih učencev in učenk tolminskega učiteljskega, ki so končali izpite 1. avgusta, so vsposobljeni kledeči: Bizjak Alojzij (Kamnje), Hvala Antonija (Idrija), Klinkon Karel (Tolmin), Košuta Darinka (Sv. Križ pri Trstu), Krohne Pavla (Postoina), Klemenčič Marija (Idrija), Samsa Mara (Vipava), Šauli Antonija (Dobročnik), Kmrdeļ Jonči (Selce), Muznik Zora (Trenta), Urbančič Stana (Tolmin), Zega Mara (Kanal), Valenčič Nuša (Bistrica). 13 jih ponavlja v oktobru iz enega ali dveh predmetov. 6 jih je padlo in sicer sami fantje; to je vendar čudno, ko jih je bilo vseh skupaj le 13. Tisti, ki so ponavljali od lani ko naredili. Izmed privatistov so vsposobili le eno samo: Janežič. — Pozdrav novim učiteljem in učiteljicam pri prehodu v novo življenje!

Slavilci husitskega duha.

Tržaška »Edinost« od časa do časa na zelo lističj način prinaša na dan svojo prikrito mržnjo proti vodilnim organom katoliške Cerkve. Tako brani zadnje dni češke svobodomislice, ki proslavljajo Jana Husa, moža, ki je razdril duševno enoto češkega naroda. Češki škofje govore v pastirskem pismu o »protikatoliškem značaju husitske proslave«. Toda »Edinosti« to ni po volji. Ona daje češkemu škofom očetovske nauke in slavi Husa kot eno največjih figur v češki zgodovini. Toda češki katoličani ne bodo nikoli mogli priznati, da je husitsko gibanje, ki je za stoletja raztrgalo češki narod v dva sovražna tabora in položilo temelje za gnilo in koruptno češko svobodomiselstvo, bilo češkemu narodu v srečo. To naj si strahopetni tržaški slavilci in kvarilci Jana Husa zapomnijo!

Kdaj se mi vrnejo zlati časi...?

V Vidmu izhaja snoparski dnevnik »Črna srača«, ki ga urejuje prosluli kobariški komisar Cavalotti. Te dni smo slučajno brali v omenjenem listu uvodnik, ki ga je nekdanji komisar sam napisal. Vsebinska poldruga stolpeca je že povedana v naslovu in prvem stavku: »Na ogenj z volivnimi žarami in z njimi vred z vsem ustrojem volitev po glasovnicah!« Mi pa nadaljujemo: »Seveda, ker sicer pride do veljave ljudska volja, ki odklanja paševanje raznih Cavalottijev.«

Za zlatimi časi komisarjevanja se mu toži, zato taki uvodniki.

Za svobodo domovine...

Francozi, ki so položili svojo težko pest na nemško Porurje, so z drugimi zavezniki vred izpraznili te kraje. V nedeljo opoldan so zadoneli zvonovi cerkva po vsem Porurju v slavnost-

no pesem, da je domovina spet svobodno zadihala. Množice navdušenih ljudi so korakale po ulicah in prepevale in vriskale veselja, da se je Porurje vrnilo zopet materi domovini v naročje.

Plamen se razpihuje.

Kulturni boj na Češkem, ki ga je povzročila vdeležba vladnih članov na Husovi proslavi, še ni končan. Katoliški škofje vse države so skupaj izdali pastirsko pismo, kjer protestirajo, da se je dal proslavi Jana Husa značaj protikatoliške propagande. Vršijo se velika zborovanja katoličanov. Socialistične in svobodomiselne stranke pa prirejajo svoje shode, kjer nastopajo proti Cerkvi. Mlada država si sama nastavlja sekuro h koreninam.

»Amerikanski Slovenec«.

Vnemo ameriškanskih Slovencev za vero in svoj rod kaže njih velika požrtvovalnost, da si ustanove lasten katoliški dnevnik. Doslej so imeli le tednik. Novi katoliški dnevnik Slovencev v Ameriki bo začel naibzre že na jesen izhajati in bo nosil naslov »Amerikanski Slovenec«.

Doli z vojno!

Pred par dnevi se je zaključilo zborovanje francoske socialistične stranke. Tu je bila tudi sprejeta zahteva, da mora socialistična stranka delati z vsemi silami na to, da se neha vojna v Maroku. Zato ne smejo socialistični poslanci glasovati za kredite, ki bi bili namenjeni osvojevalni politiki francoskih kapitalistov.

»Napredek«.

Nek francoski inženir je znašel posebno strojno puško, ki da lahko zaporedoma po 50 strelav, ne da bi bilo treba naboja premenjati. S takimi strojnimi kosijo zdaj v Maroku Rifance, ki umirajo za svobodo domovine.

Katoliško občestvo.

V Oksfordu, slavnemu vseučiliškemu mestu na Angleškem, so se zbrali katoličani na peti mednarodni kongres. Zastopanih je kakih 30 držav.

Gospodinjki tečaj v zavodu šolskih sester v Tomaju.

Z oktobrom mesecem t. l. se bo otvoril v zavodu v Tomaju nov šestmesečni gospodinjki tečaj, kjer se bo nudila dekletom prilika, pridobiti si za umno gospodinjstvo potrebne znanja. Mesečina za hrano, stanovanje in pouk znaša 150 L. Rok za vlaganje prošelj traja do 15. septembra t. l. Ker se je pa že priglasilo precej prosilk, naj ostale pohite z vlaganjem prošelj. Pod 16. letom se gojenke sprejemajo le tedaj, če so dovolj razvite in je sicer še prostor.

Vodstvo zavoda.

Razstava v Čedadu od 5. do 13. septembra 1925.

Čebelarji, ki se nameravate udeležiti te razstave, izročite predmete, namenjene za razstavo, v prostorih Slovenske čebelarke zadruga najkasneje v soboto, dne 29. avgusta 1925. do 12. ure. V pošte pride vsa-

kovrstni med (v kozarčkih od pol kg, ki jih ima zadruga na razpolago), vsakovrstni panji, ki jih rabijo naši čebelarji, medica, likerji iz meda, vossek, fotografije iz čebelarkega življenja itd. Za prevoz predmetov v Čedad poskrbi čebelarke zadruga sama brezplačno. Za razstavo določeno blago naj bo lično in za oko prikupljivo. Vsa nadaljna pojasnila se dobijo v zadrughih prostorih vsak dan od 8—12 ure v Gorici. Via S. Giovanni št. 6 1, na dvorišču. Slovenska čebelarke zadruga.

Izlet v smrt.

V nedeljo se je odpravilo na parniku Mackinac večje število delavskih družin na majhen izlet. Šli so iz New Jorka na nek bližnji otočič. Ko so se po oddihu vračali na svoje domove, se je že blizu pristanišča nenadoma razpočil parni kotel; naenkrat je bil parnik v plamenih, izletniki skačejo v valove, a je že prepozno. 30 mrtvih in preko 100 ranjenih so prepeljali hrabri reševalci na obal. Le malo jih je srečno ušlo grozni smrti med ognjem in vodo.

Pismo iz daljne Holandije.

Naši rojaki, ki živijo na Holandskem, nam pišejo sledeče važno pismo:

Prosimo cenjeno uredništvo, da bi zopet teh par vrstic objavilo v nam zelo priljubljeni »Gor. Straži«. Še vedno se namreč obračajo do nas razni prijatelji, ki se žele izseliti v Holandijo, da bi jim pomagali. Toda kakor je že bilo omenjeno v 36. števu »Straže« jim mi ne moremo poslati sprejemnega lista (Aufnamsschein). Čeprav je bil že objavljen tudi naslov (Verwaltung Oranje, Nassau, Minjin, III) kamor naj se obrnejo tisti, ki žele sem, se še vendar posamezniki oglašajo. Kdor se je obrnil na omenjeni naslov, je danes že preskrbljen. Toda tudi tukaj kmalu ne bo več prostora.

Ravnatoko se tudi razmere slabšajo; zaslužki se vedno bolj manjšajo, ker prihaja sem vedno več delavcev, ki iščejo dela. O prilhrankih tudi kmalu ne bo več govora. Najvišji dnevni zaslužek je 6 holandskih goldinarjev. Kdor pa dela prvo leto v rudniku, dohiva le po 3 in pol goldinarja, kar je komaj za hrano. Po treh letih dela v rudniku pa zasluži 4 do 4 in pol goldinarje. Če hoče dobiti dobro mesto, mora tudi imeti dobra spričevala.

Za one, ki nameravajo zapustiti domovino ter priti k nam v rudnike, je pa to le važno: voznja in pot z vsemi stroški stane okrog 650 lir; 10 dni približno je treba čakati predno dobi delavec mesto; za ta čas porabi zopet kakih 300 lir. Ko nastopi službo mora običajno plačati 250 lir za hrano že vnaprej. Vse to skupaj znaša torej 1200 lir ali 120 holandskih goldinarjev. Brez te svote naj bi se nikar ne podajali sem.

H honcu pošiljamo urednikom in vsem našim v ljubi domovini priskrčne pozdrave.

I. Kravanja,

v imenu holandskih Slovencev.

Rnjiga za slovensko dekle. *)

Znameniti nemški filozof Max Scheler je napisal v slovečem delu o prevratu vrednosti (Vom Umsturz der Werte, 1921) globokoumno poglavje, ki razgrinja pred bralcem žensko prašanje. Zaključuje z mislijo, da hrani ženska duša zelo dragocene posebne sile. In življenja vsega sveta, življenje družin, stanov, narodov se bo neizmerno oplemenitilo in obogatilo, če bo novi dekliški rod gojil in krepil te življenske kali sveta, vero v Boga, ljubezensko mišljenje, apostolsko delo v družini ter drugih socialnih občestvih.

Kako resnična je ta misel! Ozrmo se po naših domovih in vaseh, pa bomo videli: V tihih krščanskih domovih čuvata mati in dekle krščansko življenje, vero, usmiljenje do ubogih, zaupanje v božjo moč in previdnost. In kdor resnično ljubi naše ljudstvo,

mora od srca želiti, da te skrivnostne žive sile ne zamrejo, ampak da se novi dekliški rod ves prešine z njimi. Najbolj zavedni in samostoino živeči del slovenskih deklet se zaveda te naloge. Mladičke, ki se zbirajo v Marijinih družbah in Dekliških krožkih hrepenijo popolnjevati svoje duše, krepiti svoj značaj. In, hvala Bogu, tudi tisočera druga naša dekleta iščejo poti k višjemu življenju.

Tako dnevno vodilo za popolnenje duše dobijo slovenska dekleta v knjigi, ki je izšla te dni. Daroviti pisatelj dr. Miroslav Brumat je napisal knjigo »Pota Marijina«, in je v njej odgovoril na glavna prašanja dekliškega življenja. Knjiga je razdeljena na dvanajst poglavij. V prvem je pisatelj upodobil najvišji vzor krščanske mladičke, Marijo. Tu je jasno povedano, kaj je najvišji smoter dekliških Marijinih družb; da se mladenka izpopolnjuje ob vzgledu Marijinega življenja, da »se ovč svoje lastne odlič-

nosti in božjega plemstva«. Naslednja poglavja kažejo, kako naj raste dekliška duša: Med sestrami — V družini — Med dekliško družbo — Pri delu. — Dekliško življenje pa terja velikih moči, kje jih dobiti? — Štiri priskrčna poglavja knjige ti odgovarjajo: Molitev — Sv. zakramenti — Samozatajevanje. To so večni viri življenja, brez njih dekliška duša ne more postati močna in čistejša. V treh zaključnih poglavjih razgrne pisatelj poglavitna prašanja življenja: O »urah žalosti in veselja, ki prepletajo celo človeško življenje« nam ta lepa knjižica pove mnogo globokih resnic. In potem pisatelj pokaže dekletu pot do tihega, srečnega krščanskega ognjišča, pot »h poročnemu oltarju«. Zadnje poglavje spremlja človeško dušo na poti iz življenja v smrt, na tisti poti, kjer pride na dan, koliko srčne moči, trdne vere in zaupanja hrani človek v globočinah svoje duše. Ta pogumna in priskrčna knjiga je lju-

beznjiva tovarišica, ki spremlja slovensko dekle po glavnih postajah življenskega popotovanja.

Pisatelj je »Pota Marijina« napisal prav iz srca in priprosto. Tudi za to knjigo velja sodba, ki jo je izrekel o Šmarnicah »Na Sv. goro« profesor Breznik: »Slog je priprost, živahen in priskrčen«.

Želimo, da bi slovenska dekleta to svojo knjigo s pridom prebirala. Naj ob njej raste močna in čista osebnost slovenskega dekleta, da bomo o njej mogli reči, kar je zapisal veliki modrijan sv. Avgustin o svoji materi: »Bila je sicer nežna žena toda z moškotrdno vero. Združevala je milobo krščanske ljubezni z jeklenim značajem.«

To bodi popotnica slovenskemu dekletu.

*) Pota Marijina. — Spisal dr. M. Brumat. — Založilo in izdalo Osrednje vodstvo Marijinih družb. — Gorica 1925.

Mestne novice.

* *Lep vzgled.* Na pobudo in pod pokroviteljstvom nekaterih faranov Sv. Vida in Modesta je bil obnovljen kip Sv. Ivana Nep. na mostiču v ulici Camposanto (zraven prehoda žel. tira). Kip bo blagoslovil v nedeljo ob 10. uri župnik gosp. Carara.

* *Spada to na ulice?* Po goriških ulicah je nabitih polno lepakov, ki vabijo na nek velesejem. Na teh lepakih je narisana taka figura v takem

položaju, da se vsak dostojen človek obrne proč. Pa ne samo to. Mladi dečki so napisali na te velike lepake svoje pripombe in pridjali še svoje risbe, ker jih je slika sama k temu nekako izzivala. Čudimo se, da ni na goriškem županstvu, pardon, komisariatu, kaj pametnih mož. ki bi uvideli, da taka reč ne spada na javne ulice. Še bolj pa se moramo čuditi tistim gospodarskim krogom, ki vabijo občinstvo k resnim rečem kot je vzorčni velesejem, s tako kinematografsko reklamo.

Kaj je novega na deželi?

Prvačina.

V nedeljo dne 30. avgusta priredi tukajšnji »Dramatični krožek« veliko vselico z izbranim sporedom, kojega glavna točka je ljudski igrokaz z petjem v petih dejanjih in z uvodom »Mladi gozdar« ki je prosto dramatižiran po izvornem romanu »Mladi gozdar« spisanim po Soškem črnolcu. — Mladi gozdar, ljudski igrokaz s petjem v petih dejanjih in z uvodom, je jako bogat lepih in priprostih prizorov iz ljudskega življenja, bogat prizorov, ki drže gledalca skozi celo igro v dobrem razpoloženju. Vsebuje skupno 53 prizorov v kojih nastopa 25 oseb z ulogami in 12 brez ulog.

Miren.

Tukaj smo obhajali lepe dneve duhovne obnovitve naših deklet. Marijina družba je namreč praznovala na Marijino Vnebovzetje petnajstletnico ustanovitve. G. dr. Brumat je vodil tridnevne duhovne vaje, katerih so se hvalevredno udeleževale dekleta vseh delov obširne župnije. Bili so dnevi tolažbe in veselja. Na Vnebovzetje so prihiteli Marijine družbe z zastavami in Mar. Vrtci iz celega dekanata, iz Gorice, Standreža; bile so tudi predstavnice ital. goriške M. D. da vse skupno povzdignejo redko slovesnost. Bil je razveseljav prizor, ko so družbenice z Vrtci v procesiji odhajale k zaključni popoldanski cerkveni slovesnosti pojoč med potjo Marijine pesmi. Vneti govornik je zadel pravo struno v srcih mladine, pa tudi staršev. Eni in drugi so mu hvaležni in ga želé videti tudi v bodoče v svoji sredi. Po končani cerkveni slovesnosti je bila veselica in srečolov na dvorišču »Čevljarke zadruge« ob obilni udeležbi; čisti dohodek se porabi za nabavo zastave M. vrtca; deklice in dečki so se postavili, da jih je bilo veselje tako z igrami, kakor s petjem. V nedeljo so dekleta iz dol. Mirna v procesiji prenesle nov kip M. B. v novo kapelico Podbregom; poskrbele so za častno spremstvo in lepo ubrano petje otrok; cel konec je

obhajal ta vesel dogodek kot domači praznik. Vseh pet dni je prehitro poteklo; takih si še večkrat želimo. Bog povrni gg. voditeljem, sosestram, Vrtcem vse njih žrtve. Srčna hvala vsem domačim, ki ste s tako vnemo in nesebičnostjo pripomogli k tako lepo uspešnim slovesnostim za čast Marijino: gg. Cearo & Pelikan, Butkovič & Boštjančič in vsem drugim! Tolminskemu g. dekanu pa bodi v zadoščanje, da ni bil zastoni njegov trud in delo. V nedeljo se je udeležilo 35 fantov romanja na Marijinem Celju. Bog živi!

Iz Pliskovice.

Naše prosvetno društvo priredi dne 6. sept. veselico z bogatim sporedom. — Toliko na znanje. — Podrobnejše poročilo objavimo že pravočasno. *Predsednik.*

Soča.

V noči od 12. na 13. t. m. je med grozno nevihto udarila strela v hišo Antona Kavsa »Žanovca« v Soči št. 48. Mahoma je bilo poslopje v ognju, ki ga je upepelil v par urah.

Narod naš dokazuje hrani....

Te dni podirajo in prezidujejo staro častljivo župno cerkev sv. Mihaela v Kamnjah. Milo se stori človeku, ko pada zidovje, se rušijo oboki. Koliko veselih in koliko žalostnih dni je videl božji hram tekom stoletij, koliko pobožnih molitev je kipel v njem do Očeta v nebesih. Saj je župna cerkev središče vsega nadnaravnega življenja vaščanov. Ako bi znali kameni zidovja, stebri, altariji govoriti, to bi nam povedali zgodovine kamenske fare, o krstih, porokah, pogrebih, o župnikih, kaplanih, faranih, o solzah veselja in tuče, o vzdihih pravičnih in spokornikov, o pridigah in naukah, o pobožnosti pa tudi o hudobiji ljudi, da bi svet strmél. Res, zgodovina fare je tesno združena s farno cerkvijo. Te misli so me navdajale, ko sem pred dnevi gledal razdejanje na svetem mestu. Potrebno je bilo, ker je južna stena cerkve

kazala že zelo sumljive razpoke in je bila nevarnost, da nekoga lepega ali grdega dne zgriji cela stavba na tla. Naj se torej dvigne povečan in solidno sezidan hram božji, ki bo zopet pisal novo zgodovino vipavskih Kamenj do poznih rodov!

Brskal sem nedolgo po obisku v Kamnjah po nekem arhivu. Stare, o-rumenele listine in knjige so tu, nekateré slabo druge boljše ohranjene. Tudi te govore zgodovino človeka, ki potuje po tej zemlji in se zgubi kot oblak, ki ga veter žene čez goro, da ga ne vidiš več. Kar se mi pogled ustavi na starinskem kosu papirja. Popisan je z glagolico. To mi radovednost še pomnoži. K sreči je poleg starega dokumenta priloženo tudi pisno učenjaka blagopokojnega semeniškega vodje, Štefana Kocijančiča, Vipavca, pisano 18. decembra 1863., ki mi razvozla uganko starega rokospisa. Pismo se tako-le glasi:

»Listek, ki ste mi ga poslali, je res glagoliški, bere se pa ad litteram (doslovno) tako-le:

1583. Miseca Ijuna na 15.

Pride k nam vkamnane g. škof vidamski i nas vizita ta isti dan na svetoga vida tako hoti da mu Mašu hrvački poem pred vsimi doktori i pred vsim pukom v crikvi S. Mihela v Kamnah.

Ja pre Francoško Vlentić dalmatin od raba.

Prodah ta Misa crikvi Š. Jušta počteno ga su platili gotovimi dinari.

Kakor vidite, je nekaj v teh naših krajih Dalmatinec iz otoka Raba po imenu Frančišek Vlentić ali Plentić (za gotovo reči ne morem, ker je papir ravno ondi razjeden, da se prva črka cela ne vidi) in sicer v Kamnjah pastiroval in da mu je bilo ukazano, da ima v cerkvi »sv. Mihela v Kamnah« mašo peti v hrvatskem jeziku vpričo škofa iz Vidma in njegovih spremljevalcev ter vpričo vsega ljudstva. (Tedaj je bil oglejski patrijarh Giovanni Grimani, Benečan, ki je stoloval v Vidmu (Udine) in ki je prišel na kanonično vizitacijo (obiskovanje) na dan sv. Vida v Kamnje.) Zanimiva je ta listina zavoljo tega, ker po nji zvemo, da so se tudi po teh naših krajih, in še v 16. veku, etsi per exceptionem (dasiravno le izjemoma), staroslovenske maše pele, ravno tako, kakor še dandanašnji po nekaterih otokih jadranskega morja in v Senjski škofiji.

Sklenem list s slovensko prestavo glagoliškega napisu: 1583. meseca junija na 15. — Pride k nam v Kamnje gospod škof Videmski in nas obiše (vizitira). Ta isti dan na sv. Vida také hoče, da mu Mašo hrvatski pojem pred vsimi doktori in pred vsim ljudstvom v cerkvi sv. Mihaela v Kamnjah.

Jaz mašnik Frančišek Vlentić, Dalmatinec iz Raba. Prodah sem ta Misal cerkvi sv. Justa, pošteno so ga plačali z gotovim denarjem.

Vaš Štefan Kocijančič I. r.«

Vidite, o čem bi nam znalo povedati zidovje kamenske cerkve, če bi bilo zmožno govora. *Popotnik.*

Književnost in umetnost.

Razstava Ivana Čarga.

V prostorih Goriškega umetniškega krožka je razstavil slikar prof. Ivan Čargo vrsto slik, ki dovolj jasno označujejo tvorno osebnost umetnika. Čargo je stopil v umetniški svet pred petimi leti na pokrajinski razstavi v Novem mestu. Iz šole mojstra Jakopiča je odšel v Rim, kjer je na slikarski akademiji dopolnil tehnično znanje. Mladi umetnik je iskal samostojne poti, brez vzornikov; poskusil je svoje sile v barvi, v risbi in kamenu. Toda že zgodaj se je odkrila temeljna sila umetnikove duševnosti: Čargo je lirik barve, njegove kipeče in žive umetnine so odsev občutij, ki valujejo v umetniku. Čargo je izviren in močan v pokrajini, v kateri z lučjo in svitom trepeče silno čuvstvo.

V prvi osebni razstavi nam je slikar pokazal 25 del: 14 oljnatih slik, 5 akvarelov, 4 risbe in dve izreznini. Značilne so zanj predvsem oljnaté slike, delane z masivno tehniko. Tu je vrsta soških pokrajin: fino občuteno, jasno in cvetoče »Jutro na Soči«, turobna krajina »Poloblačno« in živa, z blestečo tehniko podana priprosta »Solčni dan«. Najkrepkejšo umetniško pa je Č. ustvaril v sliki »Jarek«, v katero je položil obilje groze in občutja. »Krizanteme« so razkošje luči in barve, žal še nedovršene.

Umetnik se je predstavil tudi v risbi in sicer s tremi portreti. Nikakor noče biti fotografski stroj, on se skuša spustiti v globočino duševnosti in privleči iz nje temeljno duševno prvine človeka, ki sedi pred njim, in jo upodobiti. Kljub tehnični nedovršenosti so ti poskusi pomenljivi in kažejo novo smer.

Zaključna sodba: Slikar Čargo je s to razstavo žel lepe uspehe. Sočnih sil bogat umetnik je tu prvič stopil na plan in je užgal opravičeno upanje, da se bo mogel razviti v izrazito umetniško osebnost. Želimo, da bi naš rojak tudi na razstavi v Clevelandu, kamor popotujejo njegova dela, prodril.

Za cerkvene zборе in organiste.

Na Marijino vnebovzetje 15. avgusta se je pela v Kojskem Gruberjeva slovesna peta maša za mešani zbor z orglami in godbo na pihala. Zbor je naštudiral Vid Kumar, godbo pa g. Franc Bevič. Sodelovala je tudi operna pevka (dramatičen sopran) v Detmoldu v Nemčiji g.čna Avgusta

Neobjavljen dokument iz politične prošlosti

Primorske.

Tužne so ostale zdravstvene razmere. Malo ali nič ne stori deželni odbor in zbor za pelagrozne v Furlaniji. To je bolezen lakote furlanskega kolona, pod varstvom italijanskega veleposestnika! Zdravstveni najvišji svet na Dunaju lahko pač z bridkim očitanjem kaže na deželne zastopnike, ki niti ne sprejmo pomoči države iz apatije in puščajo že leta nedotaknjenih nekaj ponujanih tisočakov! Pred več nego desetimi leti opozarjal je slovenski deželni poslanec zdravnik dr. Aleksej Rojic na neznosne razmere v tukajšnih bolnišnicah. In res so gnusne razmere, posebno v mestni bolnišnici in nje oddelku, norišnici. Tako gnusne in nečloveške, kakor so jih opisali člani zdravniške zbornice v spomenici na lanski deželni zbor. Skoro 80% blaznih nesrečnežev slovenske narodnosti čaka v tesnih prostorih goriške bolnišnice v mestni upravi rešilne smrti.

Ko je dvignil pred leti dr. Rojic, član slovenske manjšine, svoj pritožni glas, takrat ga je vodja italijanske večine stavljala na laž, zagovarjaje

bolniške zavode. Danes, ko je prevzela mestna uprava ženski oddelk norišnice in ne izhaja s pogodjenimi doneski iz deželnega zaloga ali vsaj ne izhaja s pričakovanim dobičkom, danes čez deset let, ko se je že vendar, četudi trohica, ukrenilo na izboljšanje razmer pri mestnih zavodih, trdi ista stranka in nje voditelj, da so razmere nečloveške, da se mora zgraditi deželna norišnica za blizu pol milijona goldinarjev. Pred leti seveda je mestna uprava računila na toliko krajcarjev dobička za vsako nesrečno glavo, danes tega ni, a pričakuje ga, ako se znebi malo plačujočih blaznikov in razširi in uredi oddelk bolnice. In da deželno upravo hitro primora h zgradbi sedaj neizogibno potrebne deželne norišnice, zape-ljavala je preteklo poletje 1896 na vozičkih privezane besne ljudi iz daljnih krajev v vežo deželnega dvorca, kot žive izglednice »humanitarne« nujnosti nove zgradbe. Seveda pred leti ni bilo drugih skrivnih struj, ki so tekale na en cilj pripraviti deželni odbor do prepričanja, da je treba polmilijonske deželne norišnice. Voditelj italijanske večine, ki je pred leti videl vse v lepem svitu, gotovo najbolje ve, zakaj je danes tako nujno potrebna draga stavba. Ker pa skoraj gotovo svojih razlogov povedati

ne more, vršila naj bi se uprizoritev »humanitarne« zavoda pod Najvišjim imenom. Slovenski deželni poslanci so v deželnem zboru odločno posredovali proti taki zlorabi imen »humaniteta« in »Veličanstvo« in danes slovesno ponavljajo isto posredovanje. Ne boje se skelečega očitania ovaduštva, bodisi od katerekolisibodi strani, bodisi tudi od njega Prevzvišenosti deželnega glavarja, pod čigar pokroviteljstvom, bi se vsa zadeva izvedla. Ne boje se tega sramočenja, ker jih je slovensko primorsko ljudstvo volilo, da govore jasno pred svetom, kar morejo govoriti, da obvarujejo škode njega kojega zastopajo. Bridka je resnica, bridkeje govoriti jo je onemu, kateri to mora storiti.

Nameravana bolnišnica ne odgovarja kar nič deželnim potrebam in vali preogromno breme na deželni zalog, breme, ki bi se dalo drugim primernejšim potem olajšati in porazdeliti tako, da bi zavod sam mnogo bolj služil svojemu namenu. Goriška dežela, dasi majhna ima, kakor v uvodu povedano, dva po narodnosti in prirodi različna dela. Z ozirom na zdravstveno razmerje gre na Furlansko - italijansko nižino 583.41 km² s 64.980 prebivalci na slovenske pokrajine z mestom Gorica. 2221.06

km² in ostalimi 157.433 prebivalci odbivši mestne v Gorici 17.856 večinoma slovenske narodnosti. Bolezen, ki je značajna za Furlansko nižino je pelagra, za slovenske planine alkoholizem. Ena in druga je ozdravljiva in zahteva poseben način lečenja. Naravna je ločitev dotičnih zavodov po boleznih, razsežnosti kraja in narodnosti. Za ločene zavode zadoščajo skromne zgradbe, ki bolje odgovarjajo namenu skrbeti primerno za bolnike in varovati deželo pretežkih bremen. Ožir na narodnost je pri lečenju umobolnih bistvene vrednosti, ločitev po nji naravna. Podlaga in predpogoj ustanovitve osredne deželne norišnice pa je uravnava zdravitve po deželnem zakonu in prvi vrsti, preustrojitve javne bolnišnice ali ustanovitve deželne bolnišnice v drugi vrsti. Le ako je v deželi dovolj zdravniških moči, odbirali se bodo pravi umobolniki od navadnih bolnikov in slaboumnikov. Le ako se izberejo pravi umobolniki in besniki od bebecv, da se pravilno lečiti ene in druge v posebnih zavodih v deželni norišnici in deželnih hiralnicah. Le po ustanovitvi deželne bolnišnice in hiralnice, da se odvaliti deželi pretežko breme, s katerim preti deželna norišnica po ukusu italijanske večine.

(Dalje.)

Pitamie, ki je prekrasno zapela Gounodjevo Ave Marijo.

Zbor, ki je maloštevilen, poln mladostne svežosti a zelo šibak v basih, je svoj part zapel lepo in toplo. Dinamična izdelava je bila posebno vestna. Tempo večkrat preveč razvlečen. Izgovarjava pa je bila zelo pomankljiva. Soglasniki in samoglasniki, so se prav po domače izgovarjali. Človek je dobil pri tem utis, da se pevci norčujejo iz latinščine, ki je vendar krasen jezik. Ni čuda! Naši pevci ne morejo niti od daleč premagati velikih težav, ki jim jih dela pri petju materin jezik. Kako nai pravilno pojejo v latinščini, ki jim je popolnoma tuja!? Ako bi cerkveno pravo dovoljevalo peti tudi pri slovesnih mašah v slovenskem jeziku (prevodu), bi s tem pevcem olajševalo občuteno in pravilno izvajanje pesmi, razumevanje in poglobitev besedila in s tem pripomoglo, da bi se pevci in poslušalci lažje uživali v razpoloženju, ki dviga pri daritvi sv. maše srce k Bogu.

Godbi sem se naravnost čudil. Kljub temu, da je bila godba številnejša od zbora, (na vsak instrument, bi morala priti vsaj 2 glasova; ker ni bilo godal temveč samo trobila in pihala, bi bilo najbolje, da bi na vsak instrument prišli po 3 glasovi) ni skoraj nikdar zamorila nežnih glasov mladega zbora, temveč ga podpirala prav diskretno.

Orgle so mestoma mogočno zadonele in dale Gruberjevi maši veličasten sijaj. Zbor, godba in orgle so se zlili v en sam instrument, ki je veličastno zvenel in razlival po božjem hramu svečano razpoloženje.

Izbornemu in neumornemu organizatorju g. Vidu Kumarju priporočam, da naj ne poje vedno samo maš iz tuje glasbe. Mi vemo da ne eksistira samo Fischer, Zangl, Keim, Gruber, Finke in Condotti ampak tudi slovanska in v prvi vrsti slovenska cerkvena glasba. Poleg Foersterja, Hladnika imamo slovensko novejšo cerkveno glasbeno literaturo, kateri stoji na čelu dr. Kimovec in Stanko Premrl.

In še nekaj. Žalostno je za Kojsko, da ne goji ljudskega petja. G. organizator Vid Kumar ogrela v Kojskem že nad 40 let in je večkrat vodil tudi narodno petje. Njegovi sivi lasje so pričča neumornega dela in velikih skrbi. Sin mu je močno obolel, ravno ko je bil že tako daleč, da bi lahko očeta nadomestoval v cerkvi in bi morda tudi vodil prosvetno petje. Želim g. Kumarju, da bi mu sin skoraj okrevljal in ga prosimo naj nam dotlej on žrtvuje svoje velike sposobnosti za cerkveno in ljudsko pesem. Škoda tudi, da ni poslalo Kojsko nobenega organizatorja na tečaj za organizatorje in pevovodje, ki ga je priredila Prosvetna zveza. Kozana je poslala enega, Cerovo celo dva, velika kojiščanska fara — nič.

Po maši se je vršila procesija, pri kateri se je pel evangelij v zgrešenem slogu. Korhalno petje ne sme biti tako vlečeno in tako bolno občuteno. In zakaj se ni pela niti ena slovenska pesem? — Godba je igrala pri procesiji koračnice. Igrala jih je res dobro, skoraj kot nekdanje izvrstne vojaške godbe. Ali kljub temu bi se človek najrajši za lase grabil! Korali in koračnice spadajo tako skupaj kot plesišče — ali milejšje — kot telovadišče in cerkev. V kakšno razpoloženje spravijo vernike koračnice, ki so jih slišali na barjarjih? Duhovnik ima v roki Najsvetejše, banda pa svira v tempu koračnice: »Po jezeru čolnič plava sem ter tje«. Ali ni vse to skupaj najgrša profanacija svečanega obreda. V Cankarjevem Kurentu je na podoben način orisana romarska procesija. Priznati pa moram in to z največjim veseljem, da je to odlična in najboljša slovenska godba v zasednem ozemlju. Dirigentu godbe g. Francu Bevčiču iskreno častitam, da je godbo privedel do take višine. Ne malo zasluge ima pri tem gosp. prof. Emil Komel, pri katerem se je g. Bevčič učil klavirja in teoretičnih predmetov.

K sklepu moram še povedati, da me je posebno ganilo, da je pri maši in pri procesiji pela z zborom odlična operna pevka g.čna Avgusta Pitamie. Vsem tistim, ki znajo v glasbi komaj prvo črko muzikalne abecede, pa že mislijo da je za njih poniževalno, če bi v zboru peli, kličem: »Tu se speglaj brumna duša«.

V Gorici, 19. 8. 1925.

Srečko Kumar.

(Pripomba uredništva: Priobčujemo z veseljem ta dopis, ker objavlja v njem gospod profesor take misli, ki jih bo s pridombral vsak naš organizator in ljubitelj res prave srce povzdigujoče cerkvene glasbe.)

Listnica uredništva.

1. Kravanja, Heerlen, Limburg, Holland: Hvala za Vaše podatke, ki jih objavljamo na drugem mestu. Prosim Vas pa, da bi nam poslali natančen naslov, kamor naj se obračajo tisti, ki nameravajo na Holandsko; dalje, razmere in približno število naših rojakov. Pozdrav Vam in vsem našim rojakom.

Tržne cene v Gorici.

dne 21. avg. 1925.

Česnik kg L. 2—4; zelje sveže L. 0.60—0.80; zelje kiklo L. 1.40—1.60; korenje L. 0.60—0.70; čebula L. 0.50 do 0.70; rdeča pesa L. 0.30—0.50; fižol L. 2.20—2.40; koks L. 2.80—3.20; solata L. 0.60—0.80; malanzane L. 0.60—0.80; krompir L. 0.40—0.50; paradižniki L. 0.40—0.60; grah L. 1.80—2.20; radič L. 0.80—2.00; špinaca L. 0.50—0.60; fižol stročji L. 0.70—1.20; vrzote L. 0.30—0.60; cukete L. 0.50—0.70; fige L. 2.50—3.00; jabolka L. .80—1.10; hruške L. 1.20 do 3.20; breskve L. 2.00—5.20; slive L. 1.30—1.50; grozdje L. 2.00—2.80; maslo L. 17—19; mleko liter L. 100 do 1.20; med kg L. 10—12; jajca kos L. 0.70—0.75; seno q L. 27—29; slama L. 24—25.

OBJAVA *)

Stavbena Zadruga Miren-Sovodnje v likvidaciji naznanja, da je bilo na izrednem občnem zboru dne 19. julija 1925. izvoljeno novo načelstvo, sestojče iz sledečih gg.: Pelikan Avgust predsednik, Cearo Josip podpredsednik, Žigon Franc in Batistič Vincenc odbornika.

Na drugem izrednem občnem zboru, kateri se je vršil 29. julija in nadaljeval 18. avgusta 1925. je bil odstavljen dosedanj likvidacijski odbor pod vodstvom Dr. Leopolda Bobič-a ter so bili izvoljeni na njegovo mesto goriimenovani gg. iz načelstva.

S tem naznanja Stavbena Zadruga Miren-Sovodnje v likvidaciji vsem svojim upnikom in dolžnikom, kakor tudi vsem onim, ki imajo kakršnekoli stike z njo, da bi bil vsaki čin katerega bi izvršil odstavljene likvidacijski odbor pod vodstvom Dr. Leopolda Bobič-a v tej svoji funkciji, po 18. avgustu neveljaven.

Miren, dne 18. avgusta 1925.

Za Stavbena Zadruga Miren-Sovodnje r. z. z. o. z. v likvidaciji, predsednik: Pelikan Avgust.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo samo v toliko, kolikor zahteva zakon.

Županstvo Čepovan

razpisuje službo

časnega občinskega tajnika.

Ponudbe ustmeno, plača po dogovoru. Nastop takoj.

Čepovan, dne 13. avgusta 1925.

Župan:

Alojz Šavle.

Gostilničarji, pozor!

Kmetijsko društvo v Vipavi ima v zalogi izvrstno domače vipavsko vino. Cena: namizno vino Lir 230—240, desertno od 280 Lir naprej.

LEPO IN LAHKO POSESTVO, oddaljeno 8 km od Gorice, obstoječe iz enonadstropne moderne hiše — kuhinje, 5 sob, velikega dvorišča z velikim gospodarskim poslopjem in vrtom, 22 njiv zemljišča; prvovrstne njive, travniki, vinogradi, s potrebnim drviščem, se takoj proda. Pojasnila daje gosp. Franc Čubej, Tržaška ulica 21 — Gorica.

GOSPODIČNA: samostojna, knjigovodkinja, večča slovenske, nemške in italijanske korespondence, z večletno prakso v vseh pisarniških poslih, želi mesta; sprejme tudi pol-dnevno. Cenj dopise pod »vestna« na upravo lista.

TRGOVSKI POMOČNIK mešane stroke, več slovenskega, nemškega in italijanskega jezika, išče službe najraje pri kakem konsumnem društvu ali v kaki podružnici, gre tudi za skladiščnika, pripravljen je iti tudi v inozemstvo. Naslov pri upravi lista.

PRI UPRAVI »Goriške Straže« na prodaj časopisni papir.

MED kupi v vsaki množini tudi v panjih Žnideršič & Co v Bistrici. (Prov. del Carnaro). Pošlite vzorec.

Lloyd Sabaud.

Prihodnje vožnje:

v Severno Ameriko:

veliki brzoparniki:

Conte Verde« 22. 9. 1925.

Iz Genove v Njujork v 9. dneh;

v Južno Ameriko:

»Principessa Giovanna« 2. 9. 1925.

»Principe di Udine« 16. 9. 1925.

Iz Genove v Buenos Aires 19 dni.

v Avstralijo:

»Re d'Italia« 31. avgusta 1925.

Informacije daje in sprejema prednaročila na vozne listke zastopnik

F. Rosich, Gorica,
Via Contavalle št. 4.

Röntgenologični zavod

za zdravljenje in diagnostiko

primarija Dr. A. DE FIORI
v GORICI, CORSO VITT. EM. III. št. 14

SPREJEMA OD 9 - 12 IN 2 - 4

V. Ljubljanski vzorčni velesejem

od 29. avgusta do 8. septembra 1925.

Za nakup vstopnice, ki stane Din. 50 in daje kupcu pravico do znižanega jugoslovenskega konzularnega vizuma za Din. 20, kakor tudi 30 odstotni popust na italijanskih in 50 odstotni popust na jugoslovenskih železnicah obrnite se do komisarja sejma za Italijo Jos. Čehovina v Trstu, Viale XX Settembre 65 I. — NB. Za one obiskovalce, ki stanujejo izven Trsta, bo poskrbel omenjeni komisar uradnim potom jugoslovenski konzularni vizum. V ta namen naj se mu dostavi potni list skupno z zneskom Din. 50 za vstopnico, Din. 20 za konzularni vizum in Lir 5 za poštno in režijske stroške.

Dr. Rosato — Idrija

zdravnik - kirurg in zdravnik za porode, bivši asistent glavne bolnice Regina Elena v Trstu.

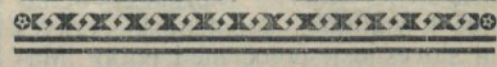
Ordinira: od 10-11 v zobotehničnem ateljeju, — od 2-3 v svojem zasebnem stanovanju vsako sredo od 9-11 ure v Spodnji Idriji.

Delak in Gomišček

zaloga pohištva z lastno delavnico

Solkan pri Gorici se priporočata za dobavo pohištva po najnižjih cenah. Izdelek zjamčen.

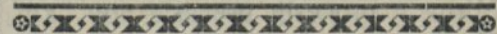

ZOBOZDRAVNIK

Dr. L. MERMOLJA

špecialist za ustne in zobne bolezni, ordinira

v GORICI na Travniku 5/II.
od 9. do 12. in od 3. do 5.

Ljubljanska posojilnica

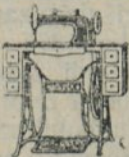
r. z. z. o. z. v LJUBLJANI

Mestni trg šte. 6.

Hranilne vloge na knjižnice in tekoči račun

obrestuje najugodnejše

Posojila daje proti popolni varnosti na vknjižbe in proti dobremu poroštvu

„Mundlos“ šivalni stroji
„Göricke“ dvokolesa, motorini „Fian“
belgijske puške se vdobe le pri
Josipu Kerševaniju - Gorica

Piazza Cavour št. 9

Mehanična delavnica, Piazza Cavour šte. 5.